

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 39.

Stockholm den 26 September 1912

5:e årg.

Prenumerationspris: 1/1 år . . kr. 4: 50 1/2 år . . kr. 2: 50 3/4 " . . " 3: 50 1/4 " . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1912, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	---	---

Kvinnan och arbetet.

Medan anti-kvinnosaksföreningar bildas, såsom nyligen gjorts i Tyskland, för att arbeta på att bevara kvinnorna ensamt åt familjen och hemmet, medan det på åtskilliga håll ännu högt och patetiskt deklameras om att där är hennes enda rätta plats, går utvecklingen sin gång och man kan helt lugnt konstatera såsom ett faktum, att kvinnorna påträffas inom allt flera arbetsområden, att stater och kommuner anställa dem i sin tjänst och att den enskilda kvinnliga företagsamheten på allt flera håll framträder i jämnod täflan med den manliga.

Något af det mera anmärkningsvärda som i detta afseende är att anteckna är att Berlins nya kvinnofängelse, som blir färdigt denna höst, kommer att helt och hållet stå under kvinnlig ledning. En fängelsedirektis skall anställas. Härom skriver en af justitiedepartementets medlemmar: "Detta är första gången i Preussen, som en kvinna kallas att bekläda en chefspost inom en större statsanstalt; det är ett försök, som troligen kommer att vinna efterföljd."

Stadshäktet i Berlin har hitintills haft två skilda afdelningar, en för män och en för kvinnor, hvilka båda ha stått under en gemensam direktörs ledning. Afdelningen för kvinnor visade sig otillräcklig, och när tillbyggnad gjordes, beslöt departementet att helt afskilja kvinnornas fängelse från männens, samtidigt

beslöts då också att föreståndaren skulle vara en kvinna. Från och med den 1:a oktober får nu Berlins kvinnohäkte en kvinnlig direktör. Ett stort antal sökande har redan anmält sig. Begynnelselönen har satts till 2,000 mark, något som visserligen synes oerhördt lågt tilltaget, men förhållandet är att i verkligheten kommer platsen att besättas ur de vid fängelsät anställda öfvervåkterskornas kår, och då dessas minimilön är 2,700 mark, kommer direktisens lön i hvilket fall som helst att öferskrida denna summa. Som vi sakna jämförande siffror, våga vi här ej yttra oss om huru pass ofördelaktigt detta ställer sig i förhållande till en manlig fängelsedirektörs lön — att det ställer sig ofördelaktigt för den kvinnliga direktören måste man gifvetvis utgå ifrån — men detta får väl blifva en senare fråga, som kommer att ordnas. Som det är, får man med tillfredsställelse konstatera att staten ansett en kvinna kompetent till chefsposten. Vi veta af egen sorglig erfarenhet, att det helt kategoriskt kan förklaras, att till chefsposter duga ej kvinnorna.

Anställandet af en kvinnlig polisassistent i Strassburgs polisdirektion blir från och med den 1:a oktober ett faktum. Lönen är ännu ej fastställd, men för första tiden anslås 1,000 mark ur en dispositionsfond, och återstoden utgår från Föreningen till höjandet af den offentliga sedligheten.

I Baden har undervisningsdepartementet i dessa dagar nämnt en kvinna till professor. Detta är ej något motsvarande en akademisk professorsbeställning hos oss, men är dock fast anställning i statens tjänst, d. v. s. lektorsbefattning vid statsläroverk. Den nyutnämnda kvinnliga badiska professorn aflade lärare-examen i naturvetenskap och matematik i Breslau 1907. Efter att ha gått profår vid Högre flickskolan i Mannheim, har hon nu af storhertigen förlänats professors titel och anställts vid ofvannämnda statsläroverk.

I Österrike har undervisningsdepartementet nu äfvenledes beslutat att icke endast utnämna de manliga utan äfven de kvinnliga öfverlärarna vid flicklycéerna till professorer.

I Amerika finnas ett stort antal kvinnor, som stå i spetsen för betydande företag. En fru Richard A. Alley t. ex. är generaldirektör för ett stort fartygsbolag, Alley-linjen, som förmedlar förbindelsen mellan Nya Zeeland och Stilla Oceanens kust. Denna ångbåtslinje grundades på sin tid af hennes make, men sedan hans död, som inträffade 1908, sköter fru Alley på egen hand det omfångsrika företaget. Nyligen har hon, efter långvariga underhandlingar med Kanadas regering, fått det anslag, hvarmed staten ifrån början stödt företaget, förhöjdt. I regeringskretsar anses hon allmänt som en auktoritet i allt som rör skeppsfart; vid alla viktigare besluts fattande vänder man sig till henne för att få hennes råd.

En annan genialisk affärskvinna är mrs Mary S. Halliday, hvilken är ordförande i ett järnvägsbolag i St. Louis. Efter hennes mans död hade hon invalts i styrelsen för ett litet nygrundadt järnvägsbolag. Hon ägde en del aktier i företaget, hvilket emellertid gick allt utom bra, aktierna stodo lågt och det hela räknades med rätta inte mycket värdt. I styrelsen afslöjade sig mrs Halliday emellertid snart som en rutinerad affärskvinna, med seg energi genomdref hon en del reformer, valdes till direktör, och under hennes ledning har nu företaget gått framåt till den grad, att aktierna, som vid hennes mans frånfalle ansågos värdelösa, nu representera ett värde af 10 miljoner i rundt tal.

Genom järnvägstransaktioner har likaså en fru Theodosia Beecham skapat sig en ståtlig förmögenhet, hon räknar nu en årlig inkomst af omkring 70,000 dollars, som hon alldeles på egen hand förskaffat sig.

Texas visar framför allt kvinnor, som förstått sig på att ur jorden draga sin förmögenhet, driftiga farmare, som i intet stå männen efter. En af dessa, mrs Harriet M. King, har nyligen för sin mönsterfarm bjudits en summa af 20 miljoner, en mrs Kennedy äger ett gods, som talas om i hela landet såsom något nästan oöfverträffadt, och mrs Clara Adairs kreatursbesättning, uppgående till 40,000 nöt, lär vara något enastående. Ännu en kvinnlig farmare i Texas förtjänar att nämnas, mrs Hattie Coggin, som, förutom att hon själf förvaltar sitt stora gods, sitter som direktör i ett nybildadt, framåtgående bank-

företag, där hon åtnjuter en årlig lön som mången gammal bankman kan afundas henne.

De amerikanska kvinnliga journalisterna utgöra mera än 7 % af Amerikas samtliga journalister. De utträta också ett styft arbete och äro betalda därefter.

Den hastiga öfverblick, som här gjorts, lämnar naturligtvis en mängd betydande arbetande kvinnor utanför, något som direkt faller i ögonen, när vi tänka på hvilka vi skulle kunna nämna af våra egna. Men deras namn äro redan tillräckligt kända för Dagnys läsare för att här behöfva upprepas. En nog så anmärkningsvärd förteckning är detta emellertid ändå, fast det blott är några exempel tagna på måfå här och där i ett par länder — anmärkningsvärd särskildt för dem, som omfatta teorien att kvinnor icke duga på chefsposter och att de endast passa för osjälfständigt, mekaniskt arbete.

Elpis.

Glöm ej
att i tid förnya
Kvartals-
prenumerationen.

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Jane Addams och hennes skapelse Hull House.

I

Den som mot slutet af 1860-talet brukade passera bysmedjan i Cedarville i staten Illinois, kunde knappast undgå att lägga märke till en spenslig liten flicka med sned rygg, hvilken dag efter dag stod i dörröppningen och med spändt intresse följde gången af smedens arbete. De täta besöken i smedjan tillskrefvos säkert någon barnslig nyck. Att sexåringen stod där, tyngd af ett öfvernaturligt ansvar, för att lära smedens konst, kunde väl icke falla någon in, och den lilla anförtrorde sin hemlighet till ingen. Det var en flera gånger återvändande dröm, som i barnets fantasi hade talat med verklighetens bindande kraft. Hon drömde — och alltid var förloppet det samma —, att jorden var utdöd, hon själf den enda öfverlevande och att hon stod i smedjan för att smida ett hjul. Kunde hon blott göra hjulet färdigt, skulle lifvet och människorna återvända till jorden. Men i drömmen lyckades det aldrig. Det var därför hon om dagarna stod i dörren till smedjan och med så djupt allvar följde smeden i alla hans rörelser. En och annan gång fick hon mod till att göra frågor. När hon hörde, att man ej fick underlåta att doppa det glödgade järnet i vatten, gick hon djupt suckande därifrån. Hur skulle hon få mod därtill?

Denna lilla händelse, så betecknande för barnets kynne, utgör en god inledning till skildringen af Jane Addams' på ansvarsfylld verksamhet så rika lif. Af den lilla flickan, som trots sin kroppsliga klenhet icke drog sig undan för en stark mans arbete, när hon trodde, att det fordrades af henne, har blifvit en kvinna, hvilken som få förstått att lyfta "sköld till värn för denna världens små". Så djupa spår har hennes verksamhet satt i en modern storstads utveckling, att hon blifvit kallad "Chicagos första medborgare", och likväl voro de sociala problem, som där lågo väntande på sin lösning, alldeles särskildt invecklade genom befolkningens kosmopolitiska sammansättning.

Jane Addams var yngsta dotter till den högt ansedda fabriksägaren John Addams i Cedarville. Som späd miste hon sin mor och slöt sig under uppväxten så mycket närmare fadern, hvars allvarliga läggning — han var kväkare — synbarligen utöfvat ett djupt och bestämmande inflytande på hennes hela utveckling. Den starka och varma medborgaranda, som besjälade honom, gick i arf till henne. Redan innan Jane slutat sin skoltid, hade hon bestämt sig för att studera medicin och "lefva bland de fattiga". Hon började också studera, men planen att bli läkare måste på grund af kroppslig svaghet uppgifvas. Det följde nu en tid af åtta långa år, innan den unga kvinnan fann sitt arbetsfält. Dessa år, som till största delen upptogos af resor i Europa, voro för henne en orolig tid, full af sökande.

Europas stora kulturcentra besöktes naturligtvis, men allt under det att Jane njöt af de där hopade utomordentliga konstskatterna, drogs hon starkt till de lysande städernas fattigkvarter och till dem, som där lefde på kulturlivets skuggsida. Både i de italienska storstäderna och i samhällena kring de österrikiska saltgrufvorna trädde nöden emot henne i förfärande gestalt. Men den syn hon såg en natt i Londons East End, från taket af en omnibus, upplyste som med blixtljus fattigdomens problem i hela dess mörka, hemska, nakna verklighet. Det var en lördagsnatt, då de matvaror, som ej kunde stå sig till måndagen, brukade auktioneras bort från någon gatuvagn. Synen af dessa hundratals knotiga eller utmärglade händer, som med hungerns lystnad sträckte sig efter den utbudna varan, förföljde henne sedan i årtal som en mara. Och ju längre det led, dess mera tviflade hon på kulturens och bildningens förmåga att afhjälpa nöden. Att den moderna uppfostningsmetoden, som lägger hufvudvikten på insamlandet af kunskaper, rent af motverkar utvecklingen af medborgaranda och sann mänsklighetskänsla, just därför att den aflägsnar den unga flickan från lifvets verklighet, syntes henne uppenbart. Här behöfdes tydligen något som motverkade ensidigheten, och hvad detta något var skulle hon senare finna i Toynbee Hall.* Ett blef under hennes resor allt mera klart för hennes medvetande: hennes lif, hur det än skulle komma att gestalta sig, måste helgas det levande lifvets verklighet; hon kunde ej nöja sig med att lefva i en "intellektuell eller estetisk återspeglingsdäraf."

* * *

Settlements-idén utgår från den uppfattningen, att ett lands lärdomscentra hvarken kunna eller böra stå utanför det lif, som rör sig ikring dem. De studerande böra tvärtom förhålla sig till detta både som gifvande och mottagande. I en tid, då de sociala frågorna stå i förgrunden, är det i synnerhet viktigt, att ungdomen, hvilken en gång kommer att leda utvecklingen, tidigt införes i dem, och det såväl teoretiskt som praktiskt. För att lära känna fattigdomens månghöfdade problem bör man helst någon tid lefva bland de fattiga. Men studiet af problemen är endast frågans ena sida. Till den andra hör, att den studerande ungdomen delar med sig af sitt andliga goda till dem, hvars lif tryckes under arbetets tunga och fattigdomens börda. Såsom vi veta, har denna uppfattning vunnit den varmaste anslutning bland Englands studenter, såväl manliga som kvinnliga, och knappast någon mera betydlig högskola finnes, utan

* Toynbee Hall, Englands första settlement, är grundadt i förbindelse med universiteten i Oxford och Cambridge.

att den står i förbindelse med ett eller annat settlement.

I Toynbee Hall fann Jane Addams förebilden för det lif och den verksamhet hon längtade efter. Hon blef också i sitt hemland en af banbrytarna för settlementsidén, hvilken hon förstod att föra fram i fullt själfständiga banor, afpassade efter tidens och ställets kraf. Tillsammans med en vän från skoltiden, miss Starr, slog hon sig ned i ett stort gammaldags hus i Chicagos mest trångbodda fabrikskvarter för att där förverkliga sin dröm att "lefva bland de fattiga". Det var 1889, samma år som ett settlement öppnades i New York. De bägge företagen voro dock alldeles oberoende af hvarann. Den gamla byggnaden, som hette Hull House, fick behålla sitt namn, hvilket nu är känt långt utöfver landets gränser som betecknande en vallfartsort för resande med samhällliga intressen. En öfverblick af den verksamhet, som bedrivits där under två årtionden, skänkes oss i ett förträffligt arbete af Jane Addams' egen hand, *Twenty years at Hull House*, som utkom 1911 och tillika innehåller en del själfbiografiska notiser. Ur detta digra verk på 453 sidor skall här ett kort utdrag lämnas, belysande settlementets utveckling från en oansenlig början till en storartad institution, hvarifrån filantropiska och sociala reformidéer befruktande utgått. Jane Addams framhåller i sin skildring aldrig sig själf, hon talar ej gärna i första person, men hennes lifsverk är så genomträngdt af hennes personlighet, att skildringen af Hull House ovillkorligen skänker en bild af skaparinnan.

Hull House ligger omgifvet af stadsdelar, där de fattigaste och okunnigaste immigranterna slagit sig ned. Greker, italienare, ryska judar och böhmarehopa sig där samman, hvar folk i sin koloni. Äfven nämnas bland dessa fattigaste invandrare irländare och tyskar, men, betecknande nog, inga skandinaver. Den enda gång nordbor nämnas är i samband med den agitation för kvinnans kommunala rösträtt, som utgick från Hull House. I första linjen stodo här de svenska kvinnorna, hvilka i sitt hemland länge åtnjutit sådan rättighet.

I dessa fattigkvarter frodades ohindradt utsvettningssystemet. Ingen källare, intet stall var så uselt, att icke verkstäder inrättades däri. Ingen daglön så låg, att ej nöden tvang folk att antaga den. Ingen organisation fanns bland dessa arbetare, hvarför de genom underbjudande ytterligare tryckte ned lönen för hvarann. Orenligheten var stor, icke blott i hemmen utan äfven på gatorna, då den kommunala renhållningen var under all kritik. Framför hvarje hus stod en trälår, där sopor och köksaffall fingo ligga och ruttna, innan man besvärade sig med att tömma dem. Våra tidiga minnen från denna trakt, säger förf., äro alla förknippade med elaka dunster. Under de tre första åren stod hon i oafåttlig kamp med de sanitära myndigheterna för införandet af bättre förhållanden. Men då ingen ting hjälpte och den orimligt höga dödssiffran bland

spåda barn säkerligen stod i förbindelse med dessa smutslårar, beslöt Jane Addams i ren förtviflan att själf öfvertaga renhållningen af distriktet. Hon ingaf sitt anbud vid den tid, då kontraktet skulle förnyas, men fick ej sysslan. Däremot utnämndes hon till inspektör för gaturenhållningen, och nu kastade sig hela settlementet med de många medarbetare, som redan kommit till, och den kvinnoklubb, hvilken där var organiserad, under stor hänförelse in i arbetet på hela distriktets upprensning. För den nya inspektören blef det ingen sinekur. Det var att stiga upp klockan sex för att se efter att folket var i arbete. Det var att följa med sopvagnarna för att icke deras ruskiga innehåll skulle skakas ut och få bli liggande på gatan. Det var att ligga i krig med slarfviga husvärdar och hyresgäster. Gatorna voro icke stenslagda, men på ett ställe fann Jane Addams under ett affallslager på 18 tum en stenläggning. Huru betecknande för tillståndet i dessa invandrarkvarter! Emellertid, den sanitära upprensningen hade till resultat, att efter tre års ansträngningar dödssiffran sjönk, och distriktet kom som n:r 7 i stället för n:r 3 på Chicagos dödstabeller.

Redan under dessa första år kom Hull House i god kontakt med de kringboende. En kindergarden och flera barnklubbar inrättades, och mycken vikt lades vid deras riktiga utformande efter omgifningens behof. Man synes ha haft ett särskildt godt grepp på att fångsla barnen — t. o. m. dem som höllo på att "bli stora". Hull House blef snart för trångt. Ett eget Children's House måste inrättas, och ensamt gossklubben upptar nu en egen femvånings byggnad med verkstäder, studie- och rekreationsrum.

Men settlementshemmet är icke bara till för de unga, och Hull House lade från början an på att vara ett hem i stor stil, med öppna dörrar för alla, som sökte råd och hjälp, upplysning och sund förströelse. Då dess bärande tanke var den, att hvad som skiljer människor i olika ställningar är af mindre värde än det som förenar dem, blef tröskeln till de öppna dörrarna lätt att beträda. Snart ansågs det helt naturligt, att vännerna på Hull House skulle komma och tvätta det nyfödda barnet eller lägga den döde i kistan, att de skulle sköta de sjuka eller taga reda på barnen, då mödrarna voro ute på arbete. Lika naturligt ansågs det, att de trötta där skulle få en stunds vederkvickelse efter dagens möda.

Vid denna tid var krogen det enda ställe, där lokaler funnos för sammankomster, och att nykterheten därvid ej befrämjades, säger sig själf. Ännu mindre befrämjades denna genom den dåliga kost, som kunde bestås i hem, där hustrun hela dagen var upptagen af förvärfvarsarbete. En af de första institutioner, som utgingo från Hull House, var därför ett folkkök i förbindelse med kafé och sällskapsrum. Detta senare upptog lyckligt kampen med krogarna och växte småningom ut till ett socialt centrum för föreningar i olika delar af staden. Folkköket däremot gjorde ej

Joh. Lundström & C:o A.-B.
Kungl. Hofleverantör.

1:ma Maskinkrossad Anthracit
Hushållskol, Cokes, Brikettter.
Allm. Tel. 2288, 2249. Riks-el. 427, 9427.
Kontor: Skeppsbron 18.

DAGNYS LÄSARE

böra gynna

DAGNYS ANNONSÖRER

den lycka man väntat, detta väl beroende på svårigheten att tillfredsställa så många olika folks smak. Dock har utbudningen af varma soppor och andra enkla rätter på fabrikerna vunnit en ständigt lifligare efterfrågan.

Då Hull House började sin verksamhet, fanns i Chicago ingen organiserad fattigvård. Initiativet till en sådan utgick senare från en af settlementsarbetarna därstädes. Att Jane Addams och hennes stab ej kunde undgå att komma fattigdomens problem i dess mångskiftande former in på lifvet, säger sig själf. Än var det att hjälpa en flicka, som "kommit i olycka", att börja lifvet på nytt eller att med lagens hjälp utkräva underhållsbidrag till hennes barn. Än det ännu svårare värfvet att finna en plats för de olyckliga offren för hvita slafhandeln. Förf. berömmar ofta de fattiga för deras stora barmhärtighet och oegennyttiga hjälpsamhet mot hvarandra, men så snart det blef fråga om dessa arma offer, räckte barmhärtigheten icke till. All den dömande hårdhet, som kvinnonaturen är mäktig, lades då i dagen gentemot parian, den prostituerade. Ingen af klubbarna i Hull House ville upptaga till medlem en sådan, äfven om hon var ett oskyldigt offer för andras brott, och enda sättet att hjälpa en af dessa olyckliga var att skaffa henne plats i en så aflägsen trakt, att hennes iråkade olycka ej så lätt kunde bli känd.

En annan sida af fattiglifvets stora svårigheter erbjöd de gifta kvinnornas förvärfsbete, då de måste lämna sina små barn hemma utan tillsyn, utsatta för faror och umbäranden, där de sutto inlåsta i sina kyffen hela dagen. Förf., som har en egen förmåga att belysa problemen så att säga inifrån, säger på tal om omöjligheten för en kvinna att förena försörjarens och uppfostrarens uppgifter dessa tänkvärda ord: "Huru kortsynt är det icke af det nutida samhället, som lägger så mycken vikt på de ungas andliga och fysiska fostran, att tillåta späda barns mödrar att slita ut sig på tungt förvärfsbete. Detta rimmar sig så föga med den betydelse, som vår generation tillägger moderskallet och den vikt den lägger på bevarandet af barnets lif, att det tvärtom är ett oförnuftigt slösande just med det dyrbaraste materialet."

Det var för att råda bot på det mest skriande behovet, som Children's House med sina barnkrubbor, sina lek- och arbetsstugor byggdes. Men om man också sålunda förmådde gifva barnet någon ersättning för det egna hemmet, för moders smekning och moders vård, kunde man dock icke därmed hålla modern skadeslös för att hon ej fick tillfälle att fullgöra sina naturliga plikter. En hustru, fabriksarbeterska, hvars lilla gosse fallit ned från taket och slagit ihjäl sig, grämde sig i sin sorg mest däröfver, att hon så många gånger måst neka den lille att taga honom upp på knäet. "Jag hade ju aldrig tid", sade hon.

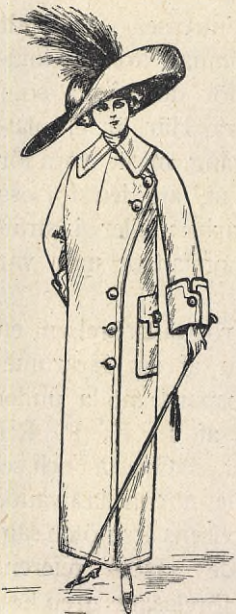
M. Anholm.

Till Dagnys prenumeranter.

Vi påminna härmed vördsamt tidningens ärade prenumeranter om att årets sista kvartal inom kort är inne och att ett förnyande **i god tid** af kvartalsprenumerationen är nödvändigt för att intet afbrott i expedieringen af tidningen skall uppkomma. Dessutom få vi, i förlitande på att Dagnys läsare verkligen ha intresse af tidningens fortbestånd, betona vikten af att prenumerantantalet **ökas**. Föregående erfarenheter ha visat, att intet i detta afseende är så verksamt som en **personlig agitation**. Vi våga därför rikta en enträgen uppmaning till **alla** Dagnys nuvarande prenumeranter att hvar och en på sitt håll göra något för tidningens spridning, exempelvis skaffa **minst en ny prenumerant**. Detta är en sak, som säkerligen skulle lyckas. Endast genom en liten ansträngning af hvar och en skulle Dagny på detta sätt erhålla **ett fördubbladt antal prenumeranter** och dess ställning vara så godt som säkerställd. Att vi nu, vid sista kvartalet, särskildt uppmana tidningens prenumeranter att verksamt arbeta på tidningens spridning beror på att det är af stor vikt att redan före årsskiftet kunna något så när se huru många nya prenumeranter man kan räkna med för det kommande året.

Tidningens prenumerantantal **måste** fördubblas för att Dagny skall kunna arbeta vidare, och vi våga hoppas att **alla** Dagnys läsare vilja medverka därtill.

Redaktionen.

ULSTRAR

enligt vidstående cliché

af

prima engelskt ulstertyg

Kr. 45:—

AKTIEBOLAGET

NORDISKA KOMPANIET

STUREPLAN.

ASTRID AHLSTRÖM & Co.

MODEAFFÄR

18 SMÅLANDSGATAN 18, Stockholm. (Vid Norrmalmstorg.)

Rekommenderas.

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

Elin Pålman-Göthman.

Döden är det stora okända, inför hvilket vi stanna frågande, men mera än någonsin är döden det för oss ofattbara, när den i sin skörd tar med det unga och lifskraftiga. Därför var det också som budet om att Elin Pålman gått bort föreföll oss så obegripligt.

Kraftig och lifsduglig, fylld af intressen och midt uppe i en mångsidig verksamhet lämnar hon en tomhet efter sig, starkt kännbar även för de många, som ej egentligen mening stodo henne nära. Här är ej platsen att tala om hvad hennes bortgång måste vara för hennes närmaste men väl att säga ut, att den för oss andra, som mött henne i hennes arbete eller i sträfvanerna för ett gemensamt, varmt omfattadt mål, var en verklig och stor förlust.

Så lämnar Elin Pålman inom rösträttsrörelsen en plats, som ej lätt fylles. Vid sidan af sin lärarinneverksamhet fann hon tid att med ospard möda under en lång följd af år som ledamot af L. K. P. R:s centralstyrelse och ordförande först i Gnesta och sedan i Alvesta F. K. P. R. taga del i den kräfvande rösträttsagitationen. Vid centralstyrelsens årsmöten sågs alltid Elin Pålman ifrigt skrivande såsom referent, oftast för ett par tidningar. Som föreläsare grep hon också in, senast i våras företog hon en sexton dagars turné i Gefleborgs län, hvarvid ej mindre än sex nya rösträttsföreningar bildades. Även det skrifna ordet begagnade hon sig af under sitt ihärdiga arbete för rösträtts-saken, en mängd tidningsartiklar ha flutit ur hennes penna. Den sista ingick i L. K. P. R:s artikelserie och var synlig under augusti må-

nad i det trettiotal landsortstidningar, hvilka återge dessa genom Landsföreningen förmedlade publikationer.

Elin Pålman sociala intresse sträckte sig till många områden inom samhällslifvet. Skolan, barnen, de fattiga, för allt detta räckte hon till. Som ledamot af Frustuna församlings skolråd, för öfrigt den första kvinnliga skolrådsledamoten på denna ort, arbetade hon ifrigt för att få till stånd och ordna barnbespining i Gnesta folkskola, något som Gnesta F. K. P. R. äfven biträdde. Förstamajblomman hade i henne en verksam spridare, och för de fattiga i trakten var hon alltid en hjälp och ett stöd. Af föreläsningsföreningens styrelse var hon sedan många år ledamot.

Var det en förkänsla af att hennes lif skulle bli så kort, som gjorde att hon verkade så oförtröttadt medan dagen varade? Visst är, att hon hann mycket under sin korta tid! Vackert och ljusst är hennes minne.

—n.

Litteratur.

Legender och Berättelser. Af Carl R. af Ugglas. Albert Bonniers förlag, Stockholm.

Då jag inte varit i tillfälle att läsa denne författares föregående böcker kan ingen jämförelse här komma i fråga. Men i hvilken riktning hans utveckling än gått, så är dock ett säkert: att detta hans sista arbete står som ett tydligt vittnesbörd om en mer än vanligt fullödig begåfning.

Visserligen har det berömmet tillerkänts en hel del af våra unga diktare. Det tyckes dock som om Carl af Ugglas väsentligen skulle höra till ett slag för sig, i det afseendet, att han ej gör litteratur på sina skolpojksfantasier eller söker fastslå nya värden med stöd af egna tillfälliga själstillstånd. Han hör tydligen till det utvalda fåtal, som verkligen forskar äfven utanför det egna jagets skugga och hvars lifsåskådning kostat mången andens tvekamp. Därför har också det han skrifer någonting färdigt hos sig. Någonting af höjdernas klarhet och vida utsikt.

Bokens första afdelning — legenderna — är en bok för sig. Den är fantasi, saga och stigande rytm, och ger en föreställning om hvilken styrka denna författare sitter inne med som stilist.

Han visar sig här som den där ej blott med djärf mod sporrar sin vinghäst till flykt ut i oändligheten. Han styr honom äfven. Och när han diktar om sin färd, sker det med ett språk, hvars praktfullhet och rikedom stundom förvånar men som dock aldrig verkar överlastadt, därför att det alltid är väljudande och äger rytm.

Inledningslegenden De hvita gnistorna är som ett djupt legatoackord, hvilket inte bara anger tonarten utan ständigt ljuder igenom det följande. Och det synes

mig som om detta anslag också angåve grundtonen i författarens lifsåskådning — en åskådning, hvilken ser lösningen af jordelivets och tillvarons gåtor i ljuset af den gudagnista, som i tidernas början tändes i människans bröst och som heter evig längtan till det ouppnåeliga, till fullkomning. Det är denna längtan som möjliggör lifvet och gör döden öfvervinnelig — stundom önskvärd.

I legenden om Shah Jahans silfverbro har författaren inlagt all den österländska glans han i så rikt mått har förmågan att återge men också detta innerliga och själfulla, som ger dikt och målning dess mening och lif.

Huru mycket man än känner sig fångslad af saker som dessa både för formens och innehållets skull, så kan jag dock ej annat än tro att Carl af Ugglas funnit sin förnämsta uppgift på det område, där han rör sig i sina berättelser — hvilka utgöra bokens senare del.

Särskildt den första af dem, *Löftesskeppet*, är något af det bästa man kan läsa. Ja, jag skulle vilja kalla den en af de äkta pärlorna i vår yngre novellistik. Fabulering, människostudie, formgifning, allt är gjordt med sådan äkta konstnärlighet och sanning och med så mycken fördjupad kunskap om lifvet, att enbart denna berättelse ger sin författare rätt till plats i ett af de första leden.

Det är historien om en gammal sjöman, som kommer hem efter ett par års långresa. Som ett barn gläder han sig åt att återse hemmet, staden, alla gamla bekanta och först och sist den ännu unga hustrun, som inte väntar honom eller ens vet om han lever. Och han förnyar nu ett gammalt löfte att fullborda och hänga upp ett litet skepp i kyrkan såsom en symbolisk gåfva till de sjöfarande Gud — och som en gård af tacksamhet.

Så finner han hemmet skändadt och hustrun som äktenskapsbryterska. Han slår henne halft till döds, stänger dörren för henne och blir själf en elak, förhärdad, bespottare och gudshädare. Presenten, som en gång var ämnad åt vår Herre, fick han också se sig om efter. Men det för många år sen påbörjade lilla skeppskrovet kunde han ändå inte låta bli att tänka på, och då han ingenting annat hade att göra, tog han så småningom itu med arbetet och fortsatte där han slutade. *Löftesskeppet* fick rigg, segel och målning och utan att göra klart för sig huru det gick till, gaf han det äfven det en gång bestämda namnet — hustruns namn. Men på kroken i kyrkan kom det inte. Och åren gingo.

Så en dag kommer hustrun och knackar på dörren — en spillra af ett människovrak — och tigger om en stunds hvila. Mannen ger henne — trots sitt hjärtas bitterhet — både hvila och mat — och får känna hennes tarar på sin hand. Efter det begynte islossningen i hans inre. Han känner att hon, som kommit hem, också skulle få stanna där. Och i nattens stillhet hängde han upp sitt *Löftesskepp* på den afsedda platsen. Han och Gud Herren hade slutit fred.

Detta är de enkla konturerna af en historia, som i författarens hand blifvit till en människoskildring, hvars pul-

serande lif och psykologiska skärpa ger den ett bestående värde. Dessutom är det också som om han under utmejslandet af den gamle sjömannens lefnadsöde och med hans stora fredsslut och erkännande af den gudomliga godheten själf hade nått ett trappsteg högre och där funnit en större klarhet.

I nästa novell *Stjärnorna* och ödet har han ej lyckats till samma grad finna uttryck för alla sjäslifvets mellantoner. Men äfven denna äger sitt intesse som skildring af en människas maktlöshet, när lifvet kommer stormande med alla sina kraf. Den gamle ensamma ungkarlen med sin kvädda hjärtehunger är en med noggrannhet och skärpa gjord studie. Den intrig däremot, som författaren spunnit ihop omkring honom, har nog inte det i sig själf lefvande intresse, som kan hålla ihop och ge det helhetsintryck som fordras.

Det öfriga i boken är af mindre betydelse, om där än finnes enstaka drag af både skönhet och värde. När man emellertid slutat läsningen af denna bok, är det med en känsla af tillfredsställelse och glädje — ty man har en bestämd förnimmelse af att böcker som denna måste tjäna såsom motvikt mot allt det lösa, flytande och osunda från andra håll. Och man ser en vacker framtidsbana för denna förnämt högväxta begåfning, som redan från början tycks ha blick för det mänskligas innersta väsen.

M. R—M.

Hinduen om kvinnan.

I *Der Zeitgeist*, bilaga till Berliner Tageblatt, skriver den hinduiska doktorn Narayan Krishna följande utredning, som i sin logik och sin sentimentalitet, i sin psykologiska insikt och sitt sociala vetande blottar den nära frändskapen mellan österländsk och västerländsk manlighet.

Vi österlänningar äro alla mycket reserverade, och framför allt äro hinduerna det. Vi tala inte mycket, ty vi veta, att det är emot våra egna intressen att låta européerna lära känna hvad vi tänka och mena, och historien har lärt oss, att européernas intresse för oss mynnar ut i en enda sak — att förr eller senare sätta sig i besittning af någon del af Asien.

Jag tror inte att européerna förstå oss, kanhända mest därför, att de ha så litet tillfälle att lära känna oss. I själfva verket är det högst få européer som komma oss så nära att de få något ordentligt besked om oss. Österlandet står öppet för er alla; men dess innevånare äro icke tillgängliga för er. Ja, så förhåller det sig olyckligtvis, och vet ni hvarför? Emedan vi äro fyllda af misstro mot de flesta europeiska folk.

Är det nu så, att européerna i allmänhet icke veta mycket om vårt folk, så lefva de i total okunnighet om våra kvinnor och deras ställning.

I Indien ha vi en gemensam benämning på kvinna och hem. Sanskritordet *Griha* betyder så väl det ena som det andra. Man säger i Indien, att där en kvinna finns, där är ett hem, och inget hem kan finnas utan

en kvinna, därför är kvinnan hemmet. Vi hinduer anse alltså kvinnan som det centrala, hemmets härskande ande.

I Indien betraktas äktenskapet såsom kulturbärande och hemmet som en skola, som verkar utvecklande i andligt hänseende.

Inom de förnäma hindukasterna anses kvinnan på intet sätt som slafvinna; tvärtom, hon är i hög grad respekterad utan att därför gälla för något gudomligt väsen. Hinduens aktning för och kärlek till sin hustru är innerlig och uppriktig.

Man påstår att sju- till tioåriga flickor giftas bort; det är emellertid icke så. Ordet äktenskap betyder inte detsamma i Indien som i Europa. I Europa bli mannen och hustrun äkta makar, så fort bröllopet firats. I Indien finnas två slags äktenskap. När hos oss en tio- till fjortonårig flicka ingår äktenskap, betraktas detta som en själslig förbindelse, något liknande den i Europa vanliga förlofningen. De äro väl bundna vid hvarandra, men ej i egentlig mening man och hustru. Detta skenäktenskap varar fyra till fem år. Äfvenledes får man inte glömma, att kvinnorna i vårt land blifva förr fullvuxna än i Europa, i synnerhet än i dess nordliga länder. Hos oss är en ung fjorton- till femtonårig flicka ofta mera utvecklad än en tjugoettåring i Europa.

En hindus hustru sköter med stolthet sina husliga plikter och blir betraktad såsom sin makes andra hälft (Ardhangini).

En af orsakerna till främlingshatet i Indien är att så många européer utbredt falska omdömen om våra kvinnor. Många ha gjort detta fullt afsiktligt, och man bör då inte förvåna sig öfver att just de högre hindukasterna få misstroende mot dessa främlingar, som säga lögnaktiga och skamliga saker om deras hustrur, mödrar, systrar och döttrar. —

Hvad hindukvinnans kunskap och bildning beträffar, måste jag tillstå, att vi inte på långt när ha så många skolor som behövas. Af tio gossar går ungefär en i skolan och af fyrtio flickor knappt en enda. De flesta flickorna måste lära sig läsa och skriva hemma.

I Indien finnas inga friskolor, och af det skälet kunna endast de föräldrar, som ha råd att betala skolaafgiften, skicka sina flickor i skolan.

Följande uppställning visar huru staten använder de penningar, som den indiska regeringen betalar den:

8 miljoner pund sterling för det engelska polis- och rättsväsendet i Indien.

20 miljoner pund sterling till den engelska krigsmakten i Indien, under det blott

1½ miljon pund sterling anslås till undervisning åt 300 miljoner människor.

Af de engelska professorerna erhålla somliga en årlig lön af 1,500 pund, polisprefekten uppbär 3,000 pund och en engelsk domare 5,000.

Under det dessa höga löner utbetalas, finnas inga penningar för inrättande af friskolor för hindubarn. I Indien är det lika dyrt att gå i en skola som att hålla sig egen automobil. På en befolkning af 300 miljoner

mänkor kunna också 200 miljoner hvarken läsa eller skriva.

Det vore emellertid att inte känna till verkliga förhållandet att påstå, att hindukvinnan är okunnig, därför att hon antingen alls inte kan läsa eller skriva eller blott har ringa färdighet häri. Läs- och skrifkunnighet är en ren öfningssak och ej något bevis för andlig utveckling.

Europeiska kvinnor draga omkring i tusental på gatorna och sälja sig själva, och de kunna läsa och skriva — äfven om deras lektyr består af kolportageromaner och tidningar af det sämsta slaget — då lika så många hinduiska kvinnor, som hvarken kunna läsa eller skriva, aldrig skulle kunna föra ett så skamlöst lif.

Många hindukvinnor, som hvarken kunna läsa eller skriva, kunna dock citera utantill långa utdrag ur de heliga indiska böckerna, då edra gatukvinnor, som springa efter männen, knappast känna bibeln.

Det finns hindukvinnor, som kunna hela *Dharma Sashtra* och skrifterna från de gamla brahmanernas tid. Hindukvinnan synes mig vara den finast bildade af hela sitt kön — vare detta sagdt i all anspråkslöshet.

Hvad beträffar hindukvinnornas ofrihet, vill jag endast fästa uppmärksamheten på Olive Christan Malvery, en rikt begåfvad hinduiska, som nyligen skrivit flera artiklar i *London Jungle*. Hon är gift med Förenta staternas konsul i Mascate i Arabien, Archibald Mac Kirty. Såväl hon som hennes make äro kristna. Hon yttrade nyligen: Min största äregirighet är att vara min man en så god kamrat som han förtjänar och min näst största att eröfra mig ett namn i litteraturen.

En af Amerikas mest framstående söner, Mark Twain, säger i sin bok om sin resa rundt jorden, att Västerlandets kristna ha mycket att lära af de hedniska hinduerna med afseende på huru de böra behandla kvinnorna. Ingenstädes i Indien ser man kvinnor arbeta på fälten, under det att det är vanligt i Västerlandet, att kvinnor förrätta jordbruksarbete. Den ifver och den kraft, som Europa och Amerika utveckla för att komma de stackars kvinnorna i Indien till hjälp, kunde de bättre använda genom att söka förebygga de många äktenskapsskilsmässorna hemma hos sig själva och afhjälpa andra missförhållanden.

Jag har låtit mig berätta, att i Amerika en skilsmässa kommer på hvart sjätte äktenskap. Detta är i sanning sorgliga förhållanden.

En indisk lagstiftare säger: När man och hustru äro förenade i det heliga äktenskapet, bilda de ett harmoniskt helt. Det förbund de ingå skola de hålla heligt lifvet igenom. Äktenskapet måste vara heligt, då det är en förening af två med hvarandra besläktade själar — två hvarandra älskande själar.

Samma lagstiftare säger vidare om kvinnan:

Hon måste uppfostras genom sin känsla; hennes hjärta är den naturliga förmedlaren vid allt hvad hon företager sig; genom detta går vägen till hennes förstånd. Om du söker att uppfostra henne genom att endast vädja till hennes förstånd, kommer du snart att skada såväl hennes känsla som hennes ursprungliga kvinnliga instinkt, hvilka båda äro några af hennes största företräden fram-

för mannen. Hennes uppfostran bör dessutom vara af mera andlig natur än hans; hennes själ måste ända från barndomen utvecklas så, att hennes hjärta, hvilket kan betraktas som vägen till hennes själs innersta, blir uppfyllt af äkta kvinnlighet.

Vi hinduer älska våra hustrur djupt och innerligt. Kommer du till Indien, skall du få höra kvinnan benämnas *gudinna*, *härliga fågel*, *blomma*, *vackra ros*. Och dessa namn skola förklara för dig hennes betydelse för oss.

Hinduen söker sitt ideal i sin hustru, han finner detta kanske emellertid lättare, emedan han söker en själsförvant. Hinduen är icke slaf af modet, som européen och amerikanen så ofta äro. Han fäster sig mera vid sin hustrus sjäsegenskaper och hennes inre värde än vid hennes kropps skönhet. Han älskar hennes själ, och därför är en hindus hustru drottning i sin makes hjärta.

De snidade indiska konstverken äro de vackraste i världen, man finner ingenstädes finare juvelerarearbeten, än de indiska, de indiska mattorna äro af en sällsynt prakt, ja hvarje konstföremål är oförligneligt vackert arbetadt, och dock äro de flesta af dessa härliga saker förfärdigade af män, hvilkas mödrar hvarken kunna läsa eller skriva.

Bland världens största män finnas många hinduiska filosofer och diktare, och alla dessa äro födda af hindu-kvinnor.

Den hinduiska kvinnan har alltid varit sitt lands tillgifnaste tjänare. Hvarje hindu, som känner sitt lands historia, kan intyga detta.

I hvarje land finns det goda och dåliga människor, moraliska och omoraliska, dumma och kloka människor, och naturligtvis är det så även i Indien. Man skall dock aldrig träffa på en anständig hindu, som röker i närvaro af sin högt ärade moder, sin dyra maka eller sin älskade syster. Och hvarför? Emedan en hindu verkligen ärar kvinnorna.

Jag påstår, att vi äga likaså älskvärda, ädla och rena kvinnor som européerna och amerikanerna, och om ni blott lärde känna dem, skulle ni intyga detsamma.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarata alla intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Insänd litteratur.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Vår ekonomi och politik.** En populärvetenskaplig orientering i teoretisk och praktisk nationalekonomi samt de politiska partiernas principer. Af *Emil Sommarin*. — **Den astrala religionen i forntiden.** Olaus-Petri-föreläsningar hållna vid Uppsala universitet af *Franz Cumont*. Översättning från författarens manuskript af fil. dr. *Axel Nelson*. — **Hon som ej följt med.** Af *Maud Wilmut*.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlagsexpedition, Stockholm: **Korsen på Golgata.** Långfredagspredikan af *Wilh. Beck*. — **Om rationalismen.** Af *Wilh. Beck*. — **En prästtjänst** som återtrålar Guds härlighet. Af Biskop *H. Moule*. Översättning. — **För konfirmander och ungdom.** Andaktsbok. Af *G. W. Wulfsberg*. Översättning. — **Om Kristi kyrkas framtid.** Predikan af *D. A. Arnström*. — **Uppmuntringsord** för Herrens pilgrimer under vägen till det himmelska Jerusalem. Af *A. Oxenden*. Översättning från engelskan. — **Annas konfirmationsgäva.** Berättelse af *L. Kost*. Översättning från tyskan. — **Från det andliga stridsfältet.** Fjorton betraktelser af *J. F. Johansson*. — **Den apostoliska kyrkans gradvisa förfall.** Af *J. P. A. Muhr*. — **Det bästa jag vet.** Af *D. A. Arnström*. III. **Om Guds barmhärtighet.** — **Samvetsfrid.** Skildring ur storstadslifvet. Af *M. Eitner*. Översättning från tyskan. — **Ljusstrålar ur lifvet och skriften.** Af *O. Nordenstam*. — **Hoppets fångar.** Berättelse af *D. Alcock*, Bemyndigad översättning från engelskan af *Axel Lybecker*. — **Thomas, landprästen.** Berättelse från reformationstiden af *Margareta Lenk*. Översättning af *E. Willén*.

ANNONSERA I DAGNY.

Dagnys Redaktion

och

Expedition

är

flyttad till

Klarabergsgatan 48, 2 tr. Stockholm.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{2}$, 2:50 för $\frac{1}{4}$, och 1:25 för $\frac{1}{8}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (ej annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Lärrarinna

undervisningsvan i skolämnen, språk o. musik, söker plats. Goda betyg. Svar "Energisk—barnkär", Sv. Telsgramb., Sthlm f. v. b.

19-årig flicka

som genomgått småskoleseminarium önskar plats i familj att läsa med minderåriga barn. Kan äfven undervisa något i musik. Svar under adress S. T., Torsås, p. r.

Plats å apotek

önskas af studentska, nu eller längre fram. Svar till "Realstudentska", S. Gumælii Annonsbyrå, Göteborg.

Verkligt god plats

önskas 1 Nov. af ung flicka, som nu innehar anställning i större hushåll. Van och kunnig i ett hems vård och skötsel. Arbetsam och ordentlig. Själständig plats i familj, brukshushåll, »matlag» el. dyl. föredrages.

Svar märkt »1887», torde sändas till Benninge hemskola, Strängnäs.

Barnsköterska

söker plats till 1 nov., goda rek. finnas. Svar till "27 år", Ottebol, p. r.

Kvinnlig gymnastikdirektör

önskar under vintern 1912—13 arbete å sjukgymnastiskt institut eller sjukhus, eventuellt privat eller som assistent åt läkare i Sverige, England eller Amerika, eventuellt annorstädes. Svar med upplysningar om arbets- och lönevillkor torde sändas till Anna Lagerfelt, Gismestad, Bankeberg.

Medelålders bättre flicka

önskar plats som sällskap och hjälp i hemmet äfvensom deltaga i skrifgöromål. (Van å domsagekänslig). De bästa betyg från dylika platser. Svar till "God handstil", Varberg, p. r.

Plats som barnfröken

sökes af i år utexaminerad kindergartnarlärarinna. Kunnig i slöjd och sömnad.

Svar till Box 33, Skara.

Plats sökes till i Jan.

af 25-årig bild. flicka, helst på landet. Kunnig i ett hems skötande, genomgått en prakt. kurs i hushållsskolan "Cordonne Bleu" i Paris. Talar tyska och franska. Vidare upplysningar inom 14 dagar erhålles genom Fru Boman, Sundbyberg, Posthuset.

Sjuksköterska,

utexaminerad i sinnessjukvård, önskar plats i höst att sköta nervös person. Tacksam för svar "Sjuksköterska", Annonskontoret Svea, Norrköping.

Ung flicka,

duglig och kunnig i alla i ett hem förekommande göromål, särskildt matlagning, önskar plats i hem. Äfven kunnig i linne- och konst-sömnad, knyppling samt något klädsömnad. Svar till "Ung skolköklärarinna", Uppsala p. r.

Hushållsvan,

barnkär, musikalisk flicka, enkel och arbetsam, som genomgått 8-kl. läroverk och hushållsskola önskar till vintern plats i god familj eller att sköta hem på egen hand. Rek. finnas! Svar till »Villig», Box 67, Sköfde.

UNG, musikalisk, hushållsvan bättre flicka önskar till 1 nov. plats i treflig familj. Svar till "Smäländska", Bredsjö p. r.

Bättre flicka,

19 år, som genomgått 8-kl. elementarläroverk, hushållskurs, kindergartenseminarium önskar plats i kindergartnens eller i god familj som hjälp och sällskap åt minderåriga. Familjemedl. Svar till "L-1", Tidningskontoret, Birger Jarlsgat. 96, Stockholm.

Gladlynt ung skånska,

söker plats hos äldre, bildad dam som hjälp och sällskap, äfven i bättre familj. Små pretantioner. Svar till "J. G.", Helsingborg p. r.

Ung bättre flicka

önskar omkring den 15 Okt. plats i familj, där jungfru finnes, för att biträda i hushållet, och för öfrigt deltaga i alla inom hemmet förekommande göromål. Önskas få anses som familjemedlem. Lön önskas. Svar emotses tacksamt till "20 år", p. r., Tranås.

Ung tysk dam

önskar 1 Okt. eller senare plats i god familj i Stockholm som sällskap eller att undervisa större barn i tyska språket. Närmare upplysningar lämnas af

Fru B. Jacobson, Ekeby gård, Rikst. Wrena.

Plats som husföreståndarinna

gärna i hem där barn finnas, eller som hjälp och sällskap åt äldre herre el. dam önskas af bildad 35 års änkefru. Van vid såväl stads- som landhushåll samt skrifgöromål. Svar märkt "Fina betyg & ref." under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Ung flicka,

kunnig i matlagning, linne- och konst-sömnad samt något klädsömnad söker plats i skola eller familj. Gör icke anspråk på att vara familjemedlem. Svar till "Skolköklärarinna". p. r., Uppsala.

Ung flicka

som genomgått en kurs i "Fackskolan för huslig ekonomi", Uppsala, önskar plats på gods el. herrgård i slutet af Okt. som hjälp till bättre göromål. Önskas anses som familjemedlem. Svar till "Familjemedlem", p. r. Hammarstrand.

Ung, barnkär flicka

önskar plats å gods att gå frun tillhanda eller finare familj i stad. Villig deltaga i allt. Kunnig i handarbeten. Svar till "21 år", Hudiksvall p. r.

Plats såsom Vårdinna

eller att förestå hushåll önskas af därtill kompetent person, som kan förete goda betyg från förut innehafda platser. Svar till "Norrländska", Killeberg p. r.

MOT FRITT VIVRE

önskar bättre, anspråkslös, musik. flicka plats i godt hem att deltaga i lättare hushållsgöromål. Praktiserat förut. Svar till "F. L.", Nerikes Allehandas kontor, Örebro.

UNG FLICKA

från godt hem önskar plats i familj. Har genomgått hushålls- och sykurs. Är villig deltaga i alla inom hemmet förekommande göromål. Svar till "18 år", Hudiksvall p. r.

Bildad

enkel flicka önskar, som husmoders verkliga hjälp, plats helst å större egendom. Har genomgått husmodersskola, linnesömnads- och väfkurs. Svar till »1 oktober 1912», Västervik p. r.

Plats

önskas nu genast af 29 års bildad flicka som skriftrådgångare å expedition eller hos ämbetsman. Eller som sällskap och hjälp hos bildad, ensam dam, där jungfru finnes. Gärna som lektris också. Lön begäres ej i början. Eget rum önskas. Svar till »Hösten 1912», Svenska Dagbladets kontor, f. v. b.

Bankplats.

Ung dam, som genomgått Göteborgs Handelsinstitut och därefter under flera år varit anställd å bank, söker plats å bank. Svar till »Bokföring 2,000» torde sändas till Nord. Annonseb., Göteborg.

Bättre flicka,

fullt kunnig i ett hems skötande, önskar plats i medio af oktober som husföreståndarinna, helst hos ungherre. Ref. finnas. Svar före den 30 sept. till »Huslig», Göteborg p. r.

I familj på landet,

helst prästhem, önskar en 19 års flicka lära sig matlagning samt allt hvad som fordras i ett hem. Svar med pris till »19 år», Lilla Nygatan 14, Tidningskontoret, Stockholm.

Hushållerska.

Verkligt skicklig, erfaren hushållerska, van vid större hus, söker plats i höst. De allra bästa skriftliga och muntliga rekommendationer finnes. Svar till »34», Djuvs-holm, p. r.

LEDIGA PLATSER.**Ordinarie lärarinnebefattningen**

i Tolfta församling, Uppsala län, fasta folkskolans lägre afdelning vid kyrkan är ledig att tillträda den 1 januari 1913 Lön och förmåner enligt lag. Skolform litt. B. Barnantalet omkring 40. Möjligen tillfälle till undervisning i flickslöjd. Skolan belägen vid allmän landsväg knappt 1/2 mil från Tierps station. Lärarinnebostaden invid skolan innehåller 3 rum och kök. Ansökningar inom laga tid till Tolfta församlings skolråd under adr. *Vesstrand* (Uppsala län).

Lärarinna.

Flicka, kunnig att undervisa en 9 års flicka i läsning, musik och handarbete samt villig deltaga i lättare husliga sysslor, erhåller god plats. Svar med rekom., foto., uppgift å ålder och lönepret. till »Familjemedlem», Lidingö-Brevik.

Vid**Kronobergs och Blekinge läns landstings småskoleseminarium**

i Växjö är en lärarinnebefattning ledig med tillträde den 1 januari 1913. Tjänsten är med afseende på tjänsteårsberäkning för pensions och ålderstilläggs erhållande likberättigad med ordinarie folkskol-läraretjänst. Lön i ett för allt 1,300 kr. med 3 ålderstilläggs om 200 kr. 6 månaders ömsesidig uppsägningssätt. Ansökning, ställd till seminariets styrelse, skall före den 1 november vara insänd till under-tecknad Jacobsson, seminariets föreståndare.

Växjö den 7 september 1912.

Å styrelsens vägnar:
Alfr. Fornander.

N. Otto Jacobsson.

Ordinarie lärarinnetjänsten

vid Grängsbo fasta folkskola (litt. F.) i Alfta församling, Gäfleborgs län, sökes hos skolrådet inom 60 dagar efter första kungörandet här af Post- och Inrikes tidningar. Lön enligt lag. Om flickslöjd + 80 kronor pr år. Bostad 1 rum och kök, 50 kronor årlig ersättning för bristande rum. Skolhuset beläget c:a 2,5 km. från järnvägsstation i naturskön, folkrik trakt.

Alfta den 24 augusti 1912.

Skolrådet.
Adr.: Alfta.

Föreståndarinneplatsen

vid nyinrättade Landthushållsskolan i Tomelilla är till ansökan ledig före den 25 september. Lön 800 kr. för år jämte fri bostad och fri mat under pågående kurser. Sökanden bör innehafva den för sådan plats erforderliga utbildningen. Platsen tillträdes den 1 november innevarande år.

Folkhögskolan, Tomelilla, den 4 september 1912.

Styrelsen.

2:dra sköterskeplatsen vid spädbarnsanstalt i Landskrona ledig 1 okt. Hänvändelse till Fru H. Neess, Landskrona.

Värdinna.

En 35- å 40 årig dam, som kan förestå och sköta ett mindre landt-hushåll, kan erhålla god anställning på en vacker egendom. Tillträde c:a 20 okt. Svar inom 8 dagar med uppgift å ref. och önskade löneförhöjningar samt foto., som åter-sändes, emotjes under märke »S.G.» Smålands Anneberg.

Bättre frisk flicka

med godt lynne och vänligt sätt får plats som hjälp och sällskap åt klen ung dam (ej bröstsjuk) och bör dessutom deltaga i hushållet. Svar med lönepret. och helst foto. till »Liten familj», Hjo p. r.

Enkel,

ordentlig och barnkär flicka erhåller plats i inst. nov. i tjänstemannafamilj att med husmoderns hjälp sköta tre barn samt deltaga i förekommande göromål. Jungfru finnes. Svar till »Familjemedlem», Rimbo p. r.

Guvernante

undervisningsvan erhåller i höst plats i Härjedalen att läsa med en gosse till 2:dra klass i läroverk. Onskligt att äfven i viss mån hjälpa frun i hemmet. Betygsafskrifter, lönevillkor m. m. torde före månadens slut sändas under adress Kom-minister Erland Franzén, Linsell.

Värdinna.

Stadgad flicka eller yngre, barnlös änkefru af god familj och god uppfostran, frisk och stark, med godt, vinnande sätt och utseende, kunnig i allt som erfordras för ett bättre hems skötande samt därjämte intresserad af att biträda med skrif-göromål, erhåller plats genast mot hög aflöning för att med hjälp af jungfru sköta 3 personers hushåll hos medelålders, aktad, barnlös änkefru. Naturskön plats i mell. Sverige. Svar med uppgift om ålder och förutvarande sys-elsättning åtföljdt af rekommendationer eller ref. och fotografi till »God värdinne-plats, Sept. 1912» under adress S. Gumæli Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

Husföreståndarinna.

Bildad dam sökes att förestå en ånklingens hushåll. Förutom god allmänbildning och ett behagligt sätt kräves att hon skall besitta de egenskaper som erfordras för att fullborda 3 unga flickors uppfostran till verkligt dugtiga husmödrar. Goda villkor mot fullgoda egenskaper. Svar med ref till »Godt hem» under adr. S. Gumæli Annonssbyrå, Stockholm f. v. b.

Husmodersplatsen

i Åsa folkhögskola i Södermanland är till ansökan ledig. Vidare meddelar skolans föreståndare Rektor G. Brockman, adr. Kantorp.

Duglig husfröken,

verkligt kunnig i matlagning, bakning äfvensom i sömnad och som vill deltaga i alla förekommande sysslor för hemmets vårdande får god plats hos familj i Göteborg. Svar med betyg från föregående platser och foto. till »Familjemedlem 1912», Telegrambyråns annonsafdelning, Göteborg.

Bildad barnkär flicka

kunnig i sömnad erhåller plats i godt hem för vårdandet af en 3 års gosse och såsom husmoders hjälp. Svar med fotografi och betyg jämte uppgift å löneanspråk emotjes under adress

Fru Elin Nordfors, Åbo, Finland.

Kvinnlig,

något språkkunnig stenograf sökes. Svar till »Rutinerad», p. r., Stockholm St.

Språkundervisning.

En i engelska språket undervisningsvan dam, helst infödd engelska, önskas till ingenjörsfamilj nära stad i öfre Norrland för att undervisa i språket. Svar med referenser emotjes till »C. T.» poste restante, Luleå.

I höst

önskas å herregård en element-bildad ung flicka att läsa med 9-åring. Svar med ref. o. fot. till »September 1912», Norrköping, p. r.

En enkel flicka

önskas nu genast som husmoderns hjälp och sällskap. Bör vara kunnig i bakning och matlagning. Svar till »Villig och ordentlig», Sigtuna, p. r.

För sjukgymnast eller flicka, som genomgått sjuksköterskekurs, resvan o. språkkunnig finnes plats led'g inst. 1 November å egendom i Västergötland. C:a tre månader af nyåret tillbringas antagligen i Egypten eller vid Rivieran. Löne-förmåner 50 kr. pr månad o. allt fritt. Betyg med fotografi o. referenser sändas till Fru O. Breithaupt-Meyer, adress Rånnum.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition
Kapitalräkning } **4½ %**

Sparkasse-
räkning **4 %**

KÖPMANNABANKEN,

**Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,
STOCKHOLM.**

Aktiekapital 3,000,000 kr.

Åberopa alltid

annonserna i

DAGNY!

Wiréns utsökta **PARFYMER**, eleganta damers förtjusning.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) *Kgl. Hoflev.*

21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Klarabergsgatan 48, 2 tr.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

(LEDIGA PLATSER)

**Ledig lärare- eller
lärarinnetjänst
vid fast folkskola.**

Då inom ansökningstiden ingen sökande anmält sig till den ledigförklarade läraretjänsten vid Gammalgårdens fasta folkskola i St. Skedvi skoldistrikt i Kopparbergs län, så kungöres denna tjänst å nyo ledig att sökas inom 60 dagar från första dagen ledigförklarandet å nyo skett i Post- och Inrikes tidningar (den 31 juli 1912).

Lön och undervisningsskyldighet efter lag. Eventuellt kan undervisning förekomma i fortsättningskola och slöjd mot särskild ersättning. Skolan är väl byggd och belägen i fridfull och naturskön trakt i södra Dalarna, nära allmänna landsvägen mellan Falun och Hedemora, en mil från Bispbergs järnvägsstation, en knapp halfmil från St. Skedvi kyrka.

Ansökningshandlingar, ställda till skolorådet i St. Skedvi skoldistrikt, skola vara skolorådsordföranden tillhandakomna före ansökningstidens utgång.

Kvista den 30 juli 1912.

Å skolorådets vägnar:

Elias Sandelius.

Ordförande.

Adress *Kvista.*

Gäfle folkskolor.

En ordinarie folkskollärarinnebefattning vid **Bönans folkskola** (litt. E) med lön i ett för allt af 1,500 kr. jämte tre lönetillägg å 200 kr. efter resp. 5, 10 och 15 års oförvitlig tjänstgöring sökes inom 60 dagar efter första kungörandet häraf i Post- och Inrikes tidningar den 14 september 1912. Af ordinarie tjänsteår, förvärfvade utom Gäfle, tillgodoräknas intill 5 för uppflyttning i högre lönegrad. Den årliga lästiden utgör 37 veckor. Annan aflönad befattning eller aflönadt uppdrag får icke utan skolstyrelsens medgifvande förenas med tjänsten. Ansökningar böra helst vara åtföljda af ven af läkarebetyg.

Gäfle den 12 september 1912.

C. W. Berggren

Folkskolestyrelsens ordförande.

A. Nordlander

Folkskoleinspektör.

Operationsköterska

får plats senast 15 Nov. vid *Jönköpings lasarett*. För dugande köterska synnerligen förmånliga lönevillkor. Ansökan snarast till öfverläkaren.

ANNONSERA I DAGNY.

Lektioner i Linnésömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.

Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR, Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 44 90, ev. 4083.

**Doktorinnan Erikssons
Hviloheh.**
Postadr.: *Arvika.* — Naturskönt
läge. Billiga lefnadskostnader.

**Sprid
DAGNY!**

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDETS BYRÅ

är flyttad till Klarabergsgatan 48, 2 tr.

GYNNA DAGNYS ANNONSÖRER!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Kvinnan och arbetet. Af *Elpis.*

Jane Addams och hennes skapelse Hull House. I. Af
M. Anholm.

Elin Pålman-Göthman †.

Carl R. af Ugglas: Legender och Berättelser. Rec. af *Maria
Rieck-Müller.*

Hinduen om kvinnan.

Insänd litteratur.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**